

Міністерство освіти і науки України  
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки  
Кафедра політології та державного управління

Затверджено



Проректор з науково-педагогічної і  
навчальної роботи та рекрутації  
проф. Гаврилюк С. В.

«19» жовтня 2016 р.

## ПАРТОЛОГІЯ

### РОБОЧА ПРОГРАМА

**вибіркової навчальної дисципліни**

підготовки магістра

галузь знань 150 – державне управління

спеціальність 8.15010002 «Державна служба»

для студентів денної форми навчання

Луцьк – 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «партологія» для студентів галузі знань 150 – державне управління, спеціальності «Державна служба». – 18 вересня 2016 р. – 24 с.

**Розробник:** Ковальчук І. А., доцент кафедри політології та державного управління, кандидат історичних наук, доцент.

**Рецензент:** Ситник О. І., завідувач кафедри філософії ЛДТУ, кандидат політичних наук, доцент.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри політології та державного управління

протокол № 3 від 22. 09. 2016 р.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  Бортніков В. І.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 1 від 03. 10. 2016 р.

Голова науково-методичної

комісії історичного факультету \_\_\_\_\_  Карліна О. М.

Робоча програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від «19» 10 2016 р.

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3	0501 Державне управління	вибіркова
	8.15010002 Державна служба	
Модулів 2	Магістр	Рік підготовки 6
Змістових модулів 2		Семестр 11
ІНДЗ: є		Лекції 16 год.
Загальна кількість годин 90		Практичні (семінари) 16 год.
Тижневих годин  Аудиторних: 2 самостійної роботи: 3		Самостійна робота 52 год
		Індивідуальна робота 6 год.
	Форма контролю: екзамен	

## 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Метою** навчальної дисципліни “Партологія” є формування у студентів сучасних теоретичних знань, практичних умінь і навичок щодо організації та функціонування політичних партій як складного соціально-політичного явища.

**Завданнями** навчальної дисципліни є набуття знань та вмінь щодо:

- розуміння значення, ролі та місця політичних партій у політичній системі та суспільстві в цілому;
- оцінювання сучасного стану партійної діяльності;
- аналізу умов виникнення, класифікації партій.

**Об’єктом** вивчення є політичні партії як складне соціально-політичне явище та динамічний процес. Структурними складовими об’єкту вивчення є: умови виникнення партій, їх роль та місце в суспільстві, класифікація, інституціалізація та

конституціоналізація, трансформація та взаємодія партій з інститутами влади та громадянським суспільством.

**Предметом дисципліни** “Партологія” є: історія та сучасний стан теорії партій, дослідницькі моделі партій, функції політичних партій, типологія партій, сучасні форми партійної організації, коаліційна політика партій, теорія партійних змін та тенденції розвитку партій.

Дисципліна “Партологія” має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей: юридичних, філософських, політологічних, соціологічних, економічних, психологічних, кадрованих тощо.

Дисципліна “Партологія” є вибірковою дисципліною навчального закладу за магістерською програмою за спеціальністю “Державна служба”.

#### **Уміння.**

Після опанування дисципліни “Партологія” **студент повинен оволодіти:**

- знаннями щодо державного управління в Україні, теоретичних основ організації й функціонування політичних партій, здійснення ними партійної діяльності на основі виконання ними низки характерних функцій у демократичній, правовій, соціальній державі;

- практичними навичками щодо забезпечення ефективної партійної діяльності.

#### **Знання.**

Студент **повинен знати:**

- теоретичні засади організації та функціонування політичних партій в демократичній, правовій, соціальній державі, взаємодії їх з громадянським суспільством та інститутами влади і сучасні тенденції подальшого розвитку існуючих партій;

- основні теорії, концепції, погляди науковців на політичну партію та партологію;

- основні поняття, цілі, завдання та функції партій;

- організаційну структуру партії як соціально-політичного явища та об’єднуючого елемента між громадянським суспільством та державними органами;

- зміст і сутність партійних функцій та чинники удосконалення ефективності їх виконання;

- принципи функціонування політичних партій в сучасному світі;

- специфіку та відмінності інституціоналізації та конституціоналізації партій;

- форми та методи партійної діяльності;

- зарубіжний досвід організації, функціонування партій та їх взаємовідносин з інститутами влади й організаціями громадянського суспільства.

#### **Навички.**

Після вивчення дисципліни студент **повинен отримати навички:**

• самостійного вивчення та опрацювання теоретичних джерел з проблематики партології;

• дослідження притаманних партіям якісних рис та складових елементів: партійна програма, платформа, ідеологія, цінності, символіка; принципи, особливості організації та здійснення взаємодії партій між собою; система організаційних структур, пов’язаних із взаємовідносинами партій та інститутів державної влади; специфіка

відносин сучасних українських партій з органами державної влади та громадянським суспільством;

- аналізу значимості партій у розвитку суспільства та його політичних інститутів;
- діагностики стану виконання партіями функцій;
- оцінювання якості виконання функцій політичними партіями;
- коригування цілей та структури діяльності сучасних партій з урахуванням внутрішньопартійних та зовнішніх чинників;
- аналізу взаємодії партій з органами державної влади та місцевого самоврядування;
- діяльності членів партій в органах влади та інституціях громадянського суспільства;
- розроблення конкретних рекомендацій та пропозицій з метою удосконалення партійної діяльності;
- організації діяльності парламентської фракції як складової колективної діяльності;
- підпорядковування особистих інтересів членів партії внутрішньопартійним пріоритетам та загальнолюдським цінностям;
- підтримування ділових контактів з партнерами на засадах рівності і співробітництва в умовах конкурентного середовища;
- підготовки пропозицій щодо удосконалення партійної діяльності;
- визначення ефективності та оптимальних шляхів використання у партійній діяльності методологічних підходів;
- застосування соціологічних методів оцінювання якісних показників функціонування українських партій в умовах адміністративної реформи, соціально-економічних змін;
- вироблення пропозицій щодо визначення взаємовідносин у форматах: “партії – інститути державної влади – партії” та “партії – громадянське суспільство – партії” “партії – інститути державної влади – громадянське суспільство - партії”;
- здійснення планування, організації та контролю за використанням партійних фондів;
- оцінювання ефективності, професіоналізму, відповідальності членів партії з позиції їх відповідності морально-етичним сучасним вимогам з використанням анкетування, проведення атестації тощо;
- організації громадської підтримки партійної діяльності шляхом участі у брифінгах, прес-конференціях, інших заходах для оприлюднення прийнятих рішень, їх донесення до широкого загалу;
- оцінювання правової регламентації організації та діяльності партій крізь призму конституційних норм та забезпечення реалізації принципів народовладдя;
- аналізу підходів до порядку створення та діяльності політичних партій на сучасному етапі;
- дослідження діяльності парламентських партій, комітетів, комісій;
- визначення шляхів адаптації зарубіжного досвіду ефективної партійної діяльності;

- обґрунтування загальних закономірностей та можливих шляхів розвитку українських партій.

Згідно з навчальним планом **бюджет навчального часу** на вивчення дисципліни “Партологія” становить 60 годин. Для денної форми навчання: лекції – 8, практичні заняття – 12, семінарські заняття – 8, самостійна робота слухача – 32. Для заочної форми навчання: лекції – 8, семінарські заняття – 2, самостійна робота слухача – 50.

Основними організаційними **формами вивчення дисципліни** “Партологія” є: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань та контрольні заходи – презентації, доповіді, іспит (тест).

Для засвоєння знань і формування вмінь, що передбачаються внаслідок вивчення дисципліни “Партологія”, можуть бути використані такі **форми індивідуальних завдань**: написання творчих робіт, наукових статей, аналітичних доповідей, проектів управлінських рішень (програм, постанов, розпоряджень).

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання наукових джерел, монографій та інших наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та інших нормативно-правових актів, матеріалів, отриманих засобами інформаційних технологій тощо.

### **3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

#### **Тема 1. Роль та місце партій у політичній системі.**

Сутність, роль та значення партій у розвитку суспільства та його політичних інститутів. Функції партій. Універсальні ознаки партій. Інституціоналізація та конституціоналізація партій в широкому та вузькому смислі. Умови виникнення сучасних партій: історичні, соціальні (соціально-економічні, соціокультурні), політичні. Юридичні гарантії діяльності партій. Трансформація суспільного бачення ролі партій. Етапи трансформації поглядів на місце партій у суспільстві. Сучасне визнання важливості ролі партій у формуванні та діяльності сучасних демократій.

#### **Тема 2. Методологія теорії партій.**

Політичні партії як складний соціально-політичний феномен. Причини складності та суперечливості цього феномену. Методологічні труднощі вивчення партій. Методологічні підходи до вивчення партій: історичний, інституціональний, соціологічний, психологічний, біологічний (організмичний), антропологічний, економічний. Сучасні міждисциплінарні підходи: системний, синергетичний, компаративістський.

#### **Тема 3. Тенденції розвитку політичних партій та теорія партійних змін.**

Інтегративна теорія партійних цілей та змін. Олігархізація та бюрократизація партій. Тенденції розвитку сучасних політичних партій. Модель сучасної української партії. Зародження та розвиток партій. Теорії та концепції виникнення партій. Дослідницькі моделі партій. Особливості становлення політичних партій в сучасній Україні та їх еволюція.

Значимість класифікації та типологізації для теорії партій. Історичні класифікації партій. Сучасні класифікації та типології існуючих партій.

#### **Тема 4. Проблеми організації та фінансування партій.**

Організаційна структура партій сучасних типів. Правове регулювання фінансової діяльності політичних партій. Джерела фінансування політичних партій. Власні кошти політичних партій. Приватне фінансування. Державне фінансування (фінансування політичних партій, що не отримали на останніх виборах жодного мандату; фінансування політичних партій, що репрезентовані в парламенті; фінансуються всі політичні партії, що взяли участь у виборах). Механізм контролю за фінансуванням політичних партій. Основні види державних органів, що здійснюють контроль за фінансуванням політичних партій.

#### **Тема 5. Взаємодія партій з інститутами політичної системи та громадянським суспільством.**

Партії та партійні організації. Квазіпартійні організації. Політичні партії, соціальні рухи та суспільні організації. Політичні партії та профспілки. Відбір керівників: видимі та дійсні керівники. Олігархічна природа керівництва. Утворення “внутрішнього кола”. Проблеми персоналізації влади. Керівники та парламентарії.

#### **Тема 6. Кількісні характеристики політичних партій.**

Двопартійність. Типи двопартійності. Двопартійність та виборчий процес.

Багатопартійність. Шляхи формування. Багатопартійність та голосування у два тури. Багатопартійність та система пропорційного представництва.

Однопартійність. Основні риси однопартійності. Однопартійність та демократія.

#### **Тема 7. Коаліційна політика партій.**

Коаліційно-утворюючі фактори та види коаліцій. Основи теорії коаліцій та вимірювання коаліційної поведінки партій. Партії та розподіл влад. Партії та влада уряду. Партії та функція опозиції.

Партії та представництво громадської думки. Види деформації громадської думки. Партійні системи та деформація громадської думки.

#### **Тема 8. Партійна система. Типологія партійних систем.**

Суть поняття «партійна система». Фактори, що визначають конфігурацію партійних систем. Соціально-політичні поділи в суспільстві. Основи типології партійних систем. Типології партійних систем М. Дюверже, Дж. Блонделя, Дж. Сарторі, Дж. Смітта, П. Маєра тощо. Характеристика головних типів партійних систем.

#### 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Усього	Кількість годин			
		У тому числі			
		Лек.	Семін.	Інд.	Сам роб.
<b>Модуль 1. Теоретико-правові основи діяльності політичних партій</b>					
Тема 1. Роль та місце партій у політичній системі.	10	2	2	-	6
Тема 2. Методологія теорії партій.	12	2	2	2	6
Тема 3. Тенденції розвитку політичних партій та теорія партійних змін	10	2	2	-	6
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>32</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>18</b>
<b>Модуль 2. Організаційні засади діяльності політичних організацій.</b>					
Тема 4. Проблеми організації та фінансування партій.	10	2	2	-	6
Тема 5. Взаємодія партій з інститутами політичної системи та громадянським суспільством.	12	2	2	2	6
Тема 6. Кількісні характеристики політичних партій.	12	2	2	-	8
Тема 7. Коаліційна політика партій.	12	2	2	2	6
Тема 8. Партійна система. Типологія партійних	12	2	2	-	8



СИСТЕМ.					
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>58</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>34</b>
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>16</b>	<b>16</b>	<b>6</b>	<b>52</b>

## 5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

<p><b>1. Роль та місце партій у політичній системі</b></p> <p>1. Значимість партій у розвитку суспільства та його політичних інститутів.</p> <p>2. Функції політичних організацій та рухів.</p> <p>3. Інституціоналізація та конституталізація партій.</p> <p>4. Умови виникнення сучасних партій: історичні, політичні, соціальні.</p>	2
<p><b>Тема 2. Базові характеристики суспільно-політичних організацій та рухів</b></p> <p>1. Складові елементи політичної партії та громадського об'єднання.</p> <p>2. Методи і способи діяльності суспільно-політичних організацій.</p> <p>3. Класифікація громадських і політичних організацій.</p>	2
<p><b>Тема 3. Методологія теорії партій</b></p> <p>1. Політичні партії як складний соціально-політичний феномен.</p> <p>2. Методологічні труднощі вивчення політичних об'єднань.</p> <p>3. Методи вивчення політичних партій.</p> <p>4. Дослідницькі моделі політичних партій.</p>	2
<p><b>Тема 4. Тенденції розвитку партій та теорія партійних змін</b></p> <p>1. Інтегративна теорія партійних цілей та партійних змін.</p> <p>2. Олігархізація та бюрократизація партій.</p> <p>3. Тенденції розвитку сучасних політичних партій.</p> <p>4. Модель сучасної політичної партії.</p>	2
<p><b>Тема 5. Організаційна структура політичної партії.</b></p>	2

**6.  
САМО  
СТІЙН  
А  
РОБОТ  
А**

<p>1. Партійне керівництво та лідерство в політичній партії : зарубіжний та вітчизняний досвід.</p> <p>2. Організація внутріпартійної роботи.</p> <p>3. Інформаційно-аналітична діяльність політичної партії.</p> <p>4. Механізми обговорення і прийняття рішень.</p>	
<p><b>Тема 7. Партії та структура управління.</b></p> <p>1. Взаємодія політичних партій та інститутів влади.</p> <p>2. Фактори і причини коаліційної політики партій.</p> <p>3. Опозиційна діяльність партій.</p> <p>4. Роль громадської думки у партійній структурі управління.</p>	2
<p><b>Тема 8. Сутність і типологія партійних систем.</b></p> <p>1. Суть поняття «партійна система».</p> <p>2. Фактори, що визначають конфігурацію партійних систем.</p> <p>3. Типологія партійних систем.</p> <p>4. Характеристика головних типів партійних систем.</p>	2
<b>Разом</b>	<b>16</b>

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Етапи становлення теорії політичних партій і партійних систем	6
2	Етапи історичного розвитку партій	8
3	Ідеології політичних партій	6
4	Елементи (індикатори) політичної партії	6
5	Функції та типологія політичних партій	6
6	Суть та форми партійного керівництва	6
7	Правова інституціоналізація політичних партій	8

8	Характеристика головних типів партійних систем	6
	<b>Разом</b>	52

## **7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО – ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ**

**Індивідуальне науково-дослідне завдання** – це наукова творча робота. Наукова творча робота – це підсумок самостійного дослідження. Вона повинна відображати нові факти, спостереження та висновки, глибокі логічні підсумки і конкретні рекомендації. Вона містить самостійну авторську позицію, яка базується на надійних засобах отримання наукової інформації. Приступаючи до написання тексту необхідно розробити план. Робота повинна містити наступну структуру:

1. Вступ (2 сторінки).
2. Основна частина ( 10-12 сторінок).
3. Висновки.( 2 сторінки).
4. Списку використаної літератури.
5. Додатки.

У вступі подається обґрунтування теми, характеристика її наукового і практичного значення, ступінь її наукової розробки, критичний аналіз використаних джерел, мета, завдання і методи наукового дослідження.

Найбільшу частину складає виклад основного змісту. Текст розміщується у відповідній логічній послідовності, відповідно до розділів і параграфів, заголовки яких повинні бути гранично стислими, однозначно відображати провідну ідею викладеного матеріалу. Висловлювати свої думки доцільно за змогою коротко, строго, аргументовано, виразно. Тон викладу матеріалу повинен бути спокійним, розсудливим, логічним і стверджуючим. Кожний розділ повинен завершуватися короткими висновками, найбільш важливі з них, які стосуються всієї роботи, узагальнюються.

У список використаної літератури вносяться документи, книги, статті, які автор використовував і на які посилається в тексті. Список використаної літератури розміщується у алфавітному порядку.

Додатки можуть містити діаграми, матеріали соціологічних досліджень, документи тощо.

Робота має бути надрукована у форматі А4 через 1,5 інтервали, шрифт Times New Roman, 14. Обсяг 15-17 сторінок.

### **Тематика ІНДЗ:**

*Варіант №1*

Міжнародні об'єднання партій.

*Варіант №2*

Зародження та розвиток партології.

*Варіант №3*

Історичні класифікації партій.

*Варіант №4*

Політичні партії, соціальні рухи та громадські організації.

*Варіант №5*

Сучасний стан теорії партій в Україні.

*Варіант №6*

Бюрократизація партій.

*Варіант № 7*

Зарубіжний досвід функціонування партій.

*Варіант №8*

Бюрократизація партій.

*Варіант №9*

Політичні партії та профспілки.

*Варіант №10*

Організаційна структура сучасних типів партій.

*Варіант №11*

Квазіпартійні організації.

*Варіант № 12*

Етимологія теорії партій.

*Варіант № 13*

Об'єднання партійних фракцій в Парламенті ЄС..

*Варіант № 14*

Сучасні інтернаціонали.

*Варіант № 15*

Історичні інтернаціонали.

*Варіант № 16*

Коаліційна поведінка партій.

## 8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

**Методи навчання:** методи проблемного викладу, репродуктивний, інтерактивного (комунікативного) навчання, ілюстративний.

**Форма проведення занять:** лекція-семінар, міні-лекція із презентацією у Пауер Пойнт та тематичною дискусією, семінар, інтерактивні методи навчання (рольові та ділові ігри), документальні тематичні фільми із дебатною складовою, «мозковий» штурм.

## 9. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

## 10. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

**Засоби діагностики успішності навчання:** семінарські заняття (12 балів), написання ІНДЗ (10 балів), модульна письмова робота № 1 (30 балів), модульна письмова робота № 2 (30 балів).

## 11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

В оцінюванні змістових модулів враховується аудиторна робота студента. Кожне семінарське заняття оцінюється у 5 балів (1- найнижчий, 5 – найвищий). ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідне завдання) оцінюється – 32 бали. Підсумкова форма контролю – залік (ККР) – 30 балів. Кожний студент отримує 1 варіант ККР з 2 питань, кожне питання максимально оцінюється у 15 балів.

Модуль 1 (поточне тестування)		Модуль2 (ІНДЗ)	Підсумковий контроль (к\р)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			
15 (12+3)	15 (12+3)			
Підготовка і робота на семінарських	Підготовка і робота на семінарських заняттях – 12 балів (середній бал)	10	60	100

<p>заняттях, – 12 балів (середній бал)</p> <p>(4 семінарських заняття, максимальна оцінка за кожне заняття – 12 балів)</p> <p>Бонусне оцінювання – 3 бали за модуль</p> <p>Модульна контрольна письмова робота №1 (30 балів)</p>	<p>(4 семінарських заняття, максимальна оцінка за кожне заняття – 12 балів)</p> <p>Бонусне оцінювання – 3 бали за модуль</p> <p>Модульна контрольна письмова робота №2 (30 балів)</p>		<p>Контрольна письмова робота</p>	
--	---	--	-----------------------------------	--

### Шкала оцінювання семінарського заняття ( 12 балів):

**Критерії оцінювання:** правильність відповіді; ступінь усвідомлення програмного матеріалу; вміння користуватись засвоєним матеріалом.

Рівень підготовки	Вимоги рівня підготовки згідно критеріям оцінювання	Відповідність умінь та знань вступника рівню підготовки	Бал за 12-ти бальною системою
1	2	3	4
<b>Високий</b>	Магістр глибоко і в повному обсязі володіє програмним матеріалом, грамотно, вичерпано та логічно викладає його в усній або письмовій формі. При цьому знає рекомендовану літературу, виявляє творчий підхід і правильно обгрунтовує прийняти рішення, добре володіє різносторонніми вміннями та навичками при виконанні	Вище середнього рівня вимог	12
		На середньому рівні вимог	11
		Нижче середнього рівня вимог	10

	практичних задач		
<b>Середній</b>	Магістр знає програмний матеріал, грамотно і за суттю викладає його в усній або письмовій формі, припускаючи незначні неточності в доказах, трактовці понять та категорій. При цьому володіє необхідними вміннями та навичками при виконанні практичних задач	Вище середнього рівня вимог, але нижче попереднього	9
		На середньому рівні вимог	8
		Нижче середнього рівня вимог	7
<b>Достатній</b>	Магістр знає тільки основний програмний матеріал, припускає неточності, недостатньо чіткі формулювання, непослідовність у викладанні відповідей в усній або письмовій формі. При цьому нетривке володіння вміннями та навичками при виконанні практичних занять	Вище середнього рівня вимог, але нижче попереднього	6
		На середньому рівні вимог	5
		Нижче середнього рівня вимог	4
<b>Низький</b>	Магістр не знає значної частини програмного матеріалу. При цьому припускає принципові помилки в доказах, трактовці понять та категорій, виявляє низьку культуру оформлення знань, не володіє основними вміннями та навичками при виконанні практичних задач. Вступник відмовляється від відповіді на контрольні запитання	Вище середнього рівня вимог, але нижче попереднього	3
		На середньому рівні вимог	2
		Нижче середнього рівня вимог	1
<b>Дуже низький</b>	Знання та вміння з програмного матеріалу практично відсутні		0

### Бонусне оцінювання за модуль (3 бали)

**3 бали** ставиться за систематичну активність при підготовці до семінарських занять, доповнення, користування додатковою літературою.

**2 бали** ставиться за помірковану активність, деякі неточності у знанні програмного матеріалу. Впевнено і грамотно аналізує сутність політичних явищ і процесів, вільно володіє і оперує категоріальним апаратом, але при аналізі певних процесів і явищ допускає неточності.

**0 балів з відсутність активності, слабку обізнаність** із програмним матеріалом, але слабо обізнаний з працями визначних теоретиків, його відповіді бракує послідовності і логічної довершеності, аргументованості при аналізі конкретних подій, суперечностей і проблем.

### **Шкала оцінювання ІНДЗ (10 балів):**

#### **10-9 – відмінно (A)**

Оцінка „відмінно” ставиться за систематизовано і ґрунтовно зібраний викладений матеріал. Студент користувався новітніми джерелами і має чітке уявлення про сутність комплексного гендерного підходу до аналізу політичної сфери суспільства. Використовувались матеріали соціологічних досліджень, факти, які підтверджують цінність роботи. Висновки містять пропозиції і рекомендації, які сприяють удосконаленню існуючого досвіду. Наукова творча робота має високий рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки.

#### **8-7 – добре (BC)**

Оцінка „добре” ставиться, коли студент виклав матеріал, але не систематизував зібраний матеріал. Робота має практичну цінність, може використовуватися у навчальній роботі. Водночас містить зауваження до оформлення роботи. Висновки не містять наукової новизни, що свідчить про недостатній рівень володіння методологією дослідження.

#### **6-5 – задовільно (DE)**

Оцінка „задовільно” ставиться, коли робота не має наукової і практичної цінності. Є глибокі порушення змісту і сутності у розкритті теми творчої роботи. Студент не має ґрунтовних знань про категорії і поняття, які необхідно засвоїти з курсу. Література, яка



використовується при написанні роботі, не відображає тематичну розробку даної теми.

### **3-0 – незадовільно з можливістю повторного складання (FX)**

Оцінка „незадовільно” ставиться, коли робота має несистемний, хаотичний характер, використана література не вірно оформлена, не чітко структурована, висновки не логічні. Робота має суб'єктивний характер і може вважатися науковою творчою роботою.

## **Підсумковий контроль (екзамен)**

### **Питання для підсумкового контролю**

#### **Шкала оцінювання контрольна письмова робота (60 балів):**

Контрольна письмова робота (КПР) складається з двох питань. Кожне питання оцінюється максимум у 30 балів. Сума оцінювання двох питань складає оцінку за КПР.

#### **Оцінювання кожного питання КПР:**

#### **30-24 – відмінно (A)**

Оцінка „відмінно” ставиться за систематизований і повний виклад матеріалу по темі. Відповідь має основні частини: вступ, основна частина, висновки. Студент орієнтується у матеріалі, володіє основною проблематикою. вірно використовує основні поняття і категорії теми. Висновки логічні.

#### **23-15– добре (BC)**

Оцінка „добре” ставиться за загальне вірне виконання, але з певною кількістю суттєвих помилок.

#### **14 – 8 – задовільно (DE)**

Оцінка „задовільно” ставиться за виконання роботи, яке задовольняє мінімальним критеріям, але містить значну кількість недоліків.

## **7 - 0 – незадовільно з можливістю повторного складання (FX)**

Оцінка „незадовільно” ставиться за відсутності володіння тематикою, знання матеріалу.

### **Загальне оцінювання ККР:**

**60-45 – відмінно (A)**

**44- 29 – добре (BC)**

**28-14 – задовільно (DE)**

**13-0 – незадовільно з можливістю повторного складання (FX)**

### **Шкала оцінювання (національна та ECTS)**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

### **Підсумковий контроль (екзамен) Питання для підсумкового контролю**

1. Сутність понять “партія” та “фракція”.
2. Специфіка партійної діяльності сучасних партій.

3. Наукові підходи, концепції, погляди щодо політичних партій.
4. Історичні умови створення партій.
5. Роль партій у політичному житті країни.
6. Чинники ефективного здійснення партійної діяльності.
7. Конституція України про партії.
8. Активізація залучення громадськості до партійної діяльності.
9. Сутність, роль, значення поняття квазіпартійні організації.
10. Стан партійної діяльності українських партій: статистичний та порівняльний аналіз.
11. Зарубіжний досвід фінансування партій та умови його запровадження в Україні.
12. Форми та напрями партійної діяльності.
13. Роль партій у здійсненні діалогу між державою та суспільством: вітчизняний та зарубіжний досвід.
14. Сучасні форми партійної організації.
15. Значення теорії партійних змін.
16. Актуальні аспекти співпраці партій з громадськістю.
17. Основні форми парламентського контролю.
18. Реалізація парламентом установчої функції.
19. Зарубіжний досвід контролю за партійною діяльністю.
20. Діяльність партій у Верховній Раді України.
21. Базові характеристики політичних об'єднань.
22. Лібералізм та неолібералізм.
23. Консерватизм та неоконсерватизм.
24. Соціал-демократія як різновид політичної ідеології.
25. Марксизм: теорія і практика.
26. Політична доктрина анархізму.
27. Стратегія і тактика політичного центризму.
28. Фашизм та неофашизм.
29. Партологія як науковий напрямок і навчальна дисципліна.
30. Сутність і різновиди партійних систем.
31. Типологія політичних партій.
32. Теорія партійних систем Дж. Сарторі.
33. Закон України «Про політичні партії» 2001 року.
34. Основні елементи політичної партії.
35. Функції політичних партій.
36. Партійне керівництво: суть та типи.
37. Теорія та практика партійних коаліцій.
38. Однопартійна система та її характеристики.
39. Еволюція партійної системи України.
40. Особливості функціонування двопартійної системи.
41. Багатопартійна система її головні типи.
42. Способи визначення конфігурації партійних систем.
43. Політичні партії та їх фінансова діяльність.
44. Закон України «Про об'єднання громадян» 1992 року.
45. Правова інституціоналізація політичних партій.
46. Свобода утворення та діяльності політичних партій.
47. Регулювання порядку утворення та діяльності політичних партій.

48. Виборчі системи та їх вплив на формування партійних систем.
49. Політичні партії як суб'єкт «партійного права».
50. Сучасні тенденції у розвитку політичних партій.
51. Еволюція політичних партій в Україні.
52. Класифікація політичних партій України.
53. Опозиційна діяльність політичних партій.
54. Політичні партії та групи інтересів.
55. Політичні партії та виборчий процес.
56. Суспільно-політична думка про політичні партії.
57. Політичні партії та політична система суспільства.
58. Соціологія партійних систем М. Дюверже.
59. Регулювання порядку тимчасового зупинення й припинення діяльності політичних партій.
60. Політичні партії та демократія.

## 12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Закон України “Про політичні партії в Україні” із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 27 листопада 2003 року N 1349-IV, від 6 липня 2005 року N 2748-IV, від 25 березня 2004 року N 1665-IV (зміни, передбачені Законом України від 25 березня 2004 року N 1665-IV, набрали чинності з 1 жовтня 2005 року, враховуючи зміни, внесені Законом України від 7 липня 2005 року N 2777-IV), від 19 грудня 2006 року № 489-V.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2001 року N 840 “Про реалізацію статей 9, 11 Закону України “Про політичні партії в Україні”.

3. Наказ Міністерства юстиції України від 03 липня 2001 року № 556/7 “Про затвердження форм реєстрів політичних партій, обласних, міських і районних організацій або інших структурних утворень, передбачених статутом партії”.

4. Наказ Міністерства юстиції України від 20.10.2004 року №119/5 “Про затвердження форми Списку підписів громадян України, зібраних на підтримку рішення про створення політичної партії”.

5. Наказ Міністерства юстиції України від 04.04.2005 р. № 26/5 “Про затвердження форм заяв про реєстрацію політичної партії та її структурного утворення, форми відомостей про склад керівних органів політичної партії”.

6. Наказ Міністерства юстиції України від 02.08.2005 року № 82/5 “Про затвердження форм книги обліку первинних осередків політичних партій легалізованих шляхом письмового повідомлення про утворення, та заяви про легалізацію первинного осередку політичної партії шляхом письмового повідомлення про утворення”.

### Рекомендовані адреси сайтів:

1. Офіційний сайт Президента України. // <http://www.president.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. // <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. // <http://www.rada.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Головдержслужби України. // <http://www.guds.gov.ua>.

## 13. СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алмонд Г., Пауэлл Дж. Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня. Мировой обзор. М.: Аспект-Пресс, 2002.
2. Джанда К. Сравнение политических партий: исследование и теория. В. кн.: Современная сравнительная политология. Хрестоматия. - М., 1997. Дюверже М. Количество партий. В кн.: Политические партии. - М., 2000.
3. Еллинек Г. Общее учение о государстве. - СПб., 1908.
4. Ковальчук В. Теоретико-методологічні засади вивчення політичних партій. // Студії політологічного центру "Тенега", 1995, №2.
5. Кочетков А.П. Политические партии и партийные системы. // Вестник Московского университета. Серия 12. Политические науки. - 1998, № 6.
6. Лоуэлл А. Правительства и политические партии в государствах Западной Европы. - М., 1995.
7. Малов Ю.К. Введение в теорию политических партий (обзор идей и концепций). - М., 2005. - 380 с.
8. Мангейм Д., Рич Р. Политология: методы исследования. - М., 1997. - 290с.
9. Михельс Р. Социология политических партий в условиях демократии. //Диалог, 1990, №3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 18.
10. Мухаев Р.Т. Теория политики. - М., 2005. - 350 с.
11. Обушний М.І., Примуш М.В., Шведа Ю.Р. Партологія: Навчальний посібник / За ред. М.І. Обушного. - К.: Арістей, 2006.
12. Ожигалов Э.Н. Политическая теория Макса Вебера. Критический анализ. - Рига, 1987.
13. Оксак О. Платформы політичних партій: зміст та критерії порівняльного аналізу. // Нова політика. - 2000, № 2.
14. Острогорский М.Я. Демократия и политические партии. - М., 1997.
15. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу // За заг. ред. В. Багірова, М. Сазонова. - Х.: ХНУ ім. В.Н. Карабіна, 2008. - С. 161-175.
16. Примуш М.В. Структуризація політичних партій та партійних систем. // Політологічний вісник. - К., 2000. Вип. 6.
17. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Дис. на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. - Львів, 2007.
18. Эйдлин Ф. Карл Поппер и теория демократии // Философские науки, 1990.
19. Типология политических партий и партийных систем (обзор) // Политические системы буржуазных государств. Реферативный сборник. - М., 1980.
20. Уоллерстайн М. Избирательные системы: партии и политическая стабильность. // Полис. - 1992, № 5-6.
21. Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем. - Львів, 2004.
22. Абрамов Ю.К. Американская партийная модель (основные характеристики) // США, экономика, политика, идеология. - 1992. - № 2.

23. Вебер М. Политика как призвание и профессия. // Избранные произведения. - М., 1990.
24. Дюверже М. Количество партий // Политические партии. - М., 2000.
25. Конституция Соединенных Штатов Америки // Конституции зарубежных государств. - М., 1996.
26. Ляшенко Т. Особенности партийной системы в странах Центральной Азии // Политичний менеджмент. - 2007. Спец. Випуск.
27. Милль Дж. Ст. Представницьке правління. - К: "Основи", 2004.
28. Основы политической науки: Курс лекций / За ред. Б. Кухти. 4.2. Политичні процеси, системи та інститути. Львів, 1997.
29. Поппер К. Демократия и народоправие // Политика, 1991. № 10.
30. Сартори Дж. Вертикальная демократия (Меньшинства и элиты. Полиархия в ее нормативном определении) // Полис, 1992. № 4.
31. Сытин А.Г. Политическая социология Мориса Дюверже // Социально-политические науки, 1990. № 12.
32. Токвиль А. Про демократію в Америці. - К., 1999.
33. Чернега В.Н. Буржуазные партии в политической системе Франции. Третья - Пятая Республики. - М., 1987.